

Chef, Aveugle, Araignée

Wúro wɔɔjɔɔ-ná nge ibá iwená álééwáa. Iwená álééwáa kázóo. ináamú gé wúro woodú sóo itíizí barunjá círí círí círí. Isi imú ídánjaa naburu. Túu kéle ge imú wánjááq. Nyánjááq túu kéle yáa, isi únj. A wééní wóogoyúu ná.

Ajaáyɔ́o isi díí ge bénqdí beqéé qááyá bəq̓ndɔm tóm beqéé qáá dqrɔ́zí.

Ijem isi imú qídq̓ iwe. Tɔɔ buulá kázóo. Nge baagurú baazú fɔɔ. Báawéní wáázú fɔɔ weñqee cááq. Ijem nge ilé wáálá kónkári ívoo ajaá. Ajaá, isi únj lé gé nyɔngbɔɔnáa na qibá díkoyúu dñndɔ? Eeyí ádžágbɔɔ ná cé, dóngoyúu. Afáa bábámáá bábámáá nání, ajaáyɔ́o waanyálá qibole. Waanyálá wéehé? [demande un conteur], waanyálá qibole. We gé báñyaa bílé? [demande un autre] Bánnyálíí wáámílá ná balá qigáále, ıgbámá qigaale; nge banýáa qibole. Iyoozíná ására. Ajaáyɔ́o bamáá íbámáá íbámáá ná waadálá túuní dídááre únjináá dí ná, isi saláámaléku? Su máálékú salám bika túuní ibá tízíne. Úh, déderí ba mína koíkári mína koíkári mína koíkári; isi yaá yaá. Kúbúní, maqínya medéé ására yoo níbéeé. Waajurí qibole ikpɔ́o icélé túu ná, túu waanjalaází ná, bijɔ́o níiní na, túu waabá ínyí kála dí únjináá wángbaazí ígalá bílé ibá íkpáázi. Kúmúúsí stikní si bɔtó ná isi ibá íyélé kúbɔní utɔɔ ífɔɔ naaní á kúbɔní wɔɔvɔɔ buñdalíí mū. Afáá, wɔɔgbɔɔ icirí cíkó cíkó icélé bíya nge isi ayi yele bulé únkókútí únjéé bíya yele bulé. Boorobó (Ajaáyɔ́o) isi nyánlaazí má ge yoo? Tɔɔ. Bika waavúmbéj kútónbgalóu rózí ikálá nizótí ibá ibá kútóngbalóu rɔɔzí únná ge sukálíí ná bulé. Túu kóbɔní waagórú wánlaazí. Aa méngbém; isi tɔɔ bo malizínyá. Igbedí wángalaazí únjináá dí imú íkpedí íkánúm nizótí dɔ́ ikédéé. Túu weegbedí íkálíína kítángbalóu dí ná, biidúyi puuu ná kpáyi kélé íkpézí. Ú kúbɔní, máálá nya wahála, kunyɔ́m kína ge wéńkí, máádú nya kunyɔ́m. Leléedjí úngurú síngalaazi ma na mogútí mánqúú nya kunyɔ́m kínaa? Hú aa nká. Nge káamá yéndi:

Túu kenyégbélé nyégbé
sáárá wéyí wéyí sáárá wéyí wéyí
Túu kenyégbélé nyégbé
sáárá wéyí wéyí sáárá wéyí wéyí
Manánya kélá íbelí
sáárá wéyí wéyí sáárá wéyí wéyí
Kíriii kpá
sáárá wéyí wéyí sáárá wéyí wéyí.

Nge Ajaáyɔ́o weegbedí itó isi yele megbedí mógbóó kélé qñqdí mégébi bùdòmɔɔná mégítí maqú nya wahálá ngbóó. Isi tɔɔ bidekéé táalí. Túu woɔlóó ibísi. Ikpedí íkpɔ́o qibole icéléyi isi bkúbɔní á nyáálé únaámú bábulá wé nunjásí wénjelíí, aayí ilé weegbedí imu ná aayí ñméewú ñméewú ñméewú; túu íkpɔ́o níbáwu, bika íkézéélí túu kéle. Waadálá buawá noɔdɔ ná, únj. Isi óho cé ge si mabá mɔɔ malíí ná mobo mɔɔgbóó aleére kájánní kása, móngútí málá kpelásí kpelásí. Nge woobo túu kélé isiú itíni ijokoto rɔ. Njem ilé woɔgbóó

wéngédím ná bidúú yí ná, ılé weezelí kélé ikpóó níbáwu. lmú íwe buwándáa wónzóó wónvuú ızáá. Njém wəəgbóó kpéndele kpéndele kpéndele bıle álí wúro ndéé púu. Ajaáyɔ́ waagálíí ge idána túu kélé ná, nge waanyáá íkádá njém wóóró pa pa pa weńgézéwɔ́ sı́talá ná njém wánzúúná túu kélé wúro déé ícélé wúro. lsı keyi umú ídíiná túu kélé. Njém sı́si owu dédémba éhé mégéé njém rɔ ge nyénjíílmí ma sı́nmámáa. Sı́su njíní gé nyóó nyáábá ńlá gé nyáágáná túu kélé álí nyóó ngámáá túu álí ngéleé kélé. Sı́ ıssó waavaná ímú, ıssó waavaná ímú. Nge Ajaáyɔ́ wəəjóó d̄ó tímm, mínnáa maamáaci. Nna ge kaabísí kobó kékpedí kácáá kéti, kacáá kéti kocóó kебéé wúro déé kpéle ndáá kátáári kádú nimíní kofóózi. Wúro wəəgóní síticóóná, kéti wəədó wúro kútoluú wúro tóndosóm, bıbá bıñmaráá kpám. Awaagurú, kpélé íkurú, qéqémba tíméré qına ge wéndé. Afáa wúro wéedjí nyazu wé náálé wé náádoózo idombolí qáawóró lóodí ikúrú bísúúrí d̄ond̄o. Ó njuní gé qánlam tóm tína? Ajaáyɔ́ wəəgóní wéndéé ná gé wúro waagurú njúnáá d̄ond̄o wúro wénwií. O kpérékpéréka n̄gbaalá nya? Ngbétií waalaná nya ge nyónwií, óh súbáhánánláyi wúro n̄gbaalá nya? Úh qéqémba n̄gbaalá nya kpérékpéréka. lsı mādátílí beé mangurú ná, bıbá bítóó mógtolúu dé d̄ó bıbá bítóó. Móqes waabá bílá má fínáámú d̄ó álí cé. ılé ıst óh amá mósó mánwaazíki. Tóm kúqumtí baná tíjɔ́ d̄oni. Ábóngoyuu má njém kujúu, mósó mánwaazíyi. Ngú bónqbówú alú becélé njém. Nge ıst aayı mamíídqı we ná tóm weeedé. Nge beedírí bakáyáá mítidóó. Bağóní bakáyáá mítidóó bəkəgoná.

lsı tóó bəzəolé sí bawáázímá nge ıstı aséé móoyú nyóó njém; bılé ná nyánlám njíní?

lsı aayı O leleedjí mégizí ıstı mamíídqı ısií bıka móó mjóó.

Nge aajaáyɔ́ wəədó ıstı bótóó. Bəədóqı nagé azimá itóózí njúnáá d̄ond̄o ná ge ıstı tóó azimá gé mánjáádi bidekéé mändánjáádí nabúru. Wəəgbó azimá ısu d̄ó bıka wényélí bótúu léléma bınlarıí ńbılé. Ikpóó azimá ámú ikpédi íca bídáá nna. Tóó wúro kpoó nyogútolúu ınvéti, nge boojozí ná yıka pób pób kéti woovó ná wúro kútoluú ítulú pójı lóodí ısalá vab wúro icóó alaafiyá njém ıstı gbokpóó bobo-ná békébi.

Ndəndı ılá nya ná ńzəə qíwuzire qelé ńbulé.

Caá Müüsá